

XV. Dönem, İşletmecilik İhtisas Programı, Sertifika dağıtım törenine, Şeref konuğu olarak davet edilen, Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. İ. Umum Müdür Muavini Sayın Fethi Arman'ın mezunlara hitaben yaptığı konuşmanın metnini aynen yayınlıyoruz.

- Sayın Dekan,
- Değerli Öğretim Üyeleri,
- Muhterem Davetliler ve
- İşletme İktisadi Enstitüsü
İhtisas Programının Kıymetli
Mezunları :

Bir yıllık güçlü bir çalışma sonucu hak ettikleri başarıya ulaşmanın sevinci - mutluluğu içinde olan genç mezunları ve onları bugüne erdştirebilmek için büyük emekler sarf etmiş sayın hocalarımızı en samimi hislerimle tebrik etmek isterim.

Sevgili arkadaşlar, aşağı yukarı 30 yıl önce tahsilini ikmal etmiş, o tarihten bu yana ömrünü gerçek iş hayatının çeşitli problemleri içinde geçirmiş, yaşı ve tecrübesi sizden fazla bir kimse olarak iş hayatında önemli gördüğüm bazı noktaları özellikle dikkatinize sunmak istiyorum.

Sizlere yüksek tahsilinizi müteakip, bir yıllık munzam bir tahsil süresini daha göze alarak öğreniminizi sürdürmeğe karar verirken elbetteki bir gayeniz- bir amacınız var idi. Müsaade ederseniz, şu realiteyi derhal belirteyim :

Sizler mezun olmakla bu amacınızın sadece birinci safhasını gerçekleştirmiş oluyorsunuz. Zira, asıl mücadeleniz bu andan itibaren başlamış olacaktır.

Burada kullandığım «mücadele» kelimesi ile kastettiğim husus nedir? Bu noktayı biraz açmağa çalışayım.

Arkadaşlar, bugün dünyanın çeşitli bölgelerini ve buralarda mevcut çeşitli ülkeleri düşünelim. Hemen hepsinde ekonomik, sosyal, teknolojik ve politik konularda devamlı bir mücadelenin, devamlı bir değişme ve gelişmenin mevcudiyetini görmekteyiz.

Bilhassa Amerika, Rusya ve Çin gibi, askeri ve ekonomik alanlardaki güçleriyle «super devlet» vasfını kazanmış milletlerle ayrı ayrı baş edemeyeceğini gören ülkeler, ekonomik alanda kuvvetlerini birleştirme yoluna gitmektedirler.

Bu üç super devlet bir savaşın kendileri ve bütün dünya için ne derece korkunç sonuçlar yaratacağını idrak ile bundan kaçınmakla beraber, ekonomik ve teknolojik alanlardaki mücadelelerini daha amansız bir şekilde sürdürmektedirler. İşte bu amansız mücadele bugün bütün dünya ülkelerinin baş sorununu teşkil etmektedir. Bu sebeple, diğer ülkeler, başlangıçta ekonomik yönden güçlerini birleştirmek suretiyle,

- Ticaretlerini geliştirmeğe,
- Sanayileşmeğe,
- Kalkınmaya ve
- Gelişen rekabet ortamına ayak uydurabilmeğe çalışmaktadırlar.

Bu duruma örnek olarak,

- 1960 da kurulmuş ve 7 batı avrupa ülkesini bünyesinde bulunduran «EFTA»
- 6 Latin Amerika ülkesi arasında gene aynı yılda kurulmuş olan «LAFTA»
- Doğu Avrupa sosyalist ülkeleri arasındaki «COMECON» ve
- Nihayet Türkiye'nin de 22 yıllık bir dönemden sonra tam üyesi olacağı «Avrupa Ekonomik Topluluğu» nu zikredebiliriz.

Bütün bunların yanında Orta Amerika ülkeleri, Arap ülkeleri ve Doğu Afrika ülkeleri arasında da bu tip teşebbüslerin yer aldığını görmekteyiz?

İlk nazarda sadece «ekonomik yönden bir birleşme» şeklinde gözüken bu çabalar, zamanla «siyasi bir birleşme» amacına yönelme istidadı göstermektedirler.

Dünya ülkelerinde aynı zamanda büyük bir sosyal gelişme yer almaktadır. İnsanlar artık eskisi gibi kolayca tatmin olmamakta - nüfusun süratle artması herkese iş temini ve dolayısıyla yeni iş sahalarının açılması zorunluluğunu doğurmaktadır.

Türkiyemizdeki duruma gelince: Batılı ülkelerle mukayesesinin pek memnuniyet verici olduğunu söylememekle beraber,

- Problemlerimizin teşhis edilmiş olmasına,
- Sanayileşme yolunda olumlu adımların atılmış bulunmasına,
- Özellikle, modern sevk ve idare tekniklerinin artık memleketimizde de yerleşmeğe başlamış olmasına ve nihayet
- Sizler gibi genç, dinamik ve aydın kişilerin yetişmekte olduğunu bakarak, memnunlukla bahsedebileceğimiz günlerin uzak olmadığı hususundaki samimi inancımı özellikle belirtmek istiyorum?

Arkadaşlar, memnunluk verici durum olarak nitelendirdiğim Batılı ülkeler seviyesine ulaşabilmemiz için, olumlu bir sonuca vardırılması gereken şu önemli noktaları bilhassa dikkatinize sunmak isterim :

- 1 — Huzur ve güvenin tam olarak sağlanabilmesi. Bu, demokratik düzen içinde insan hak ve hürriyetlerine saygılı olmak yoluyla gerçekleştirilmelidir.
- 2 — Ekonomik alanda kalkınma. Bunun başarılabilmesi, ticaretin geliştirilmesi, planlı çalışma, sanayileşme - modern teknolojinin esaslarının ve prodüktivite kavramının bilinçli bir şekilde uygulanabilmesi ile mümkün olabilecektir.
- 3 — Hızlı nüfus artışı dolayısıyla her yıl yaklaşık olarak 1 milyon vatandaşa iş temin edebilme zorunluğu. Bu zorunluk,
 - Her yıl yeni iş sahaları
 - Yaratmamızı,
 - Mevcut işleri genişletmemizi,
 - Yatırımları hızlandırmamızı gerektirmektedir.

Kısa özetlediğim bu güçlüklerin bertaraf edilebilmesi - kanatımca, ancak «yeterli sayıda kaliteli sevk ve idarecilerin mevcudiyetiyle kabil olabilecektir». Nitekim modern sevk ve idarenin beşiği olan ve eğitim faaliyetleri için yılda milyarlarca dolar harcayan Amerika Birleşik Devletleri Cumhurbaşkanı dahi,

— Bugün Amerika'nın muhtaç olduğu
en önemli unsur nedir?

sorusunu,

Vasıflı Yöneticiler'dir.

şeklinde cevaplandırmıştı.

Aynı görüş, Türkiyemiz için bilhassa geçerlidir. Nitekim her yıl, 15 bin yetişmiş idareciye ihtiyacımız olduğu halde, bugün yurdumuzda, yılda ancak bin idareci yetişebilmektedir. Bu durum, yapılması gereken şeyleri açıklıkla ortaya koymaktadır. Yani,

- a) Gerek günümüzün, gerekse geleceğin problemleri oldukça çapraşıktır.
- b) Bu çapraşık problemlerin halli gerekli vasıflarla mücehhez, yeterli sayıda yöneticinin mevcudiyetine bağlıdır.
- c) Bu nedenle Üniversite ve iş hayatı arasındaki ilişkilerin kuvvetlendirilmesi ve bu konudaki eğitim faaliyetlerinin müştereken ele alınması gerekmektedir.
- d) Yurdumuzun çağdaş uygarlık düzeyine ulaşabilmesi, devlet adamlarımızın, Üniversitelerimizin, iş adamlarımızın, kısaca bütün Türk aydınlarının bir gaye etrafında birleşmesi şartıyla realize edilebilecektir.

Arkadaşlar, sizlere, muhtelif tarihlerde konuşmalarını izleme imkânını bulduğum, dünya çapında ün yapmış bir sevk ve idareciden de kısaca söz etmek istiyorum.

Esas branşı «personel idaresi» olan bu zatı, ilk defa 1955 yılında dinlemiştim. «Personel idaresi» konusunda uzman olduğu halde, bizlere daha ziyade *prodüktiviteden* söz etmişti. Zannımca, birçok Türk yöneticisi o zaman prodüktivite deyimini ilk defa duyuyorlardı.

Aynı zat, birkaç yıl sonra yaptığı konuşmada prodüktivite de-yimi yanında *marketing* (yani pazarlama) kavramının da önemini ortaya atmıştı.

1965 den sonra yaptığı üçüncü konuşmasında, aynı zat, prodük-tivite ve marketing tabirlerini birleştiren yepyeni bir tabir ortaya attı, «*Marketivity*» dedi.

Ancak, geçen yıl yaptığı konuşmada ise, âdeta bütün bunların dı-şında tek bir konuyu işlemişti. O da,

«*İnsanlara dönük sevk ve idare*» idi.

Bu son konuşmasında özellikle üzerinde durduğu hususlar,

- Daha iyi bir dünyanın yaratılabilmesinde aydınların rolü ve
- Belirli bir tahsil seviyesine erişmiş, iyi sosyal imkân-lara kavuşmuş kimselere düşen sorumluluklar, idi.

Kişilerin kendilerine düşeni yerine getirmesi konusundan uzun uzadıya söz ettikten sonra, kendilerine düşeni yerine getirmeyen ay-dınları şiddetli bir dil kullanarak suçlamıştı.

Sözünü ettiğim bu zat, her ferdin, özellikle aydınların, kendile-rine düşeni yapmasının lüzumunu belirtmeğe çalışıyordu. Bu inan-cını şu örnekle ifade etmeğe çalışarak,

- «Dünyamızda 3 milyar insan yaşamaktadır. Her biri-miz sadece birer mum yaksak, dünyamız ne kadar ay-dınlanır, değil mi?»

diye sormuştu.

Ben de bu sözü biraz değiştirerek, biz aydınların sadece mumla yetinmeyip daha kuvvetli ışık tutan araçlar aramamız gerektiğini söy-lemek istiyorum.

Bunların yanında başarıda büyük rolü olduğuna inandığım şu tavsiyelerimi de açıklamaktan kendimi alamıyacağım.

- 1) Birbirlerimizle olan ilişkilerimizde, yıkıcı değil, yapıcı tenkitlere yer verelim.
- 2) Tenkitlerimizi olumlu sonuçlara götürecek değerli araçlar olarak kullanalım.

- 3) Problemlerimizi açık kalplilikle görüşmede birbirlerimizin fikir ve görüşlerine değer verelim ve birlikte hareket edelim.
- 4) Her başarıda birlikte çalıştığımız kimselerin de payını görerek, bunun ifadesinde, *ben* yerine *biz* sözünü kullanalım.

Uzun sayılabilecek iş hayatımda yöneticilerin ve dolayısıyla müesseselerin başarılarının yukarıda açıklamaya çalıştığım noktalara verdikleri önem derecesiyle orantılı olarak geliştiğini müşahade ettim.

Arkadaşlar, sözlerimin başında kullandığım «mücadele» kelimesi ile neyi kastettiğim artış vuzuha kavuşmuş oluyor zannederim. Bu kelime ile, yurdumuzun kalkınmasında *bizlere*, yani, *tüm Türk aydınlarına* düşen ve ancak samimi inanç ve kuvvetli arzunun mevcudiyetiyle yerine getirilebileceğine inandığım görevi kastediyorum.

Eğer bu görüşlere katılıyorsanız, bugünden itibaren yine azimle ve yepyeni gayelerle çalışmaya hazırsınız, demektedir. Bugünün yöneticileri olan bizler, bir bayrak yarışının sonuna gelmiş, bayrağı dinç ve enerjik arkadaşlarına devretmeğe hazırlanan kişileriz. Sizlerin iş hayatında da yetişebilmeniz ve gerekli nitelikleri orada da kazanabilmeniz için sizlere yardımcı olmayı ve zamanı geldiğinde yerlerimizi sizlere terketmeyi zevkli bir görev addettiğimizi belirtirken, geleceğin yöneticileri olan sizler tekrar tebrik eder, hepinize iş hayatında da başarılar diler, sizlerin yetişmesinde büyük emeği geçmiş değerli hocalarınıza da en derin saygılarımı sunarım.